

Kedves Mezőkovácsházi Lakos!
Kedves Barátunk!
Kedves Olvasóink!

A mi utcánk

Mezőkovácsháza nagyközség utcaneveinek bibliográfiája

A Nagyközségi Tanács Szakigazgatási Szerve megbízásából
összeállította:

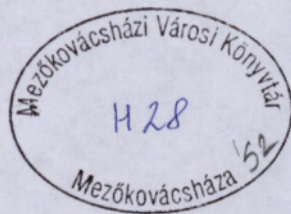
BALOGH GYÖRGY

A Nagyközségi és Járási Könyvtár
igazgatója

Mezőkovácsháza, 1974.

A Nagyközségi és Járási Könyvtár
dolgozója

Készült szülőfalunk Mezőkovácsháza nagyközség felszabadulásának 30. évfordulójára.

Zsuzsanna 24

Sokszorosítás a készült: példányban.
Felelős kiadó: Balogh György könyvtárigazgató.

Kedves Mezőkovácsházi Lakos!

Kedves Barátunk!

Kedves Olvasónk!

„A mi utcánk”-ugye Ön is gyakran használja ezt a kifejezést a mindennapi beszédben. Néha büszkén, mert büszke arra, hogy az az utca, ahol lakik szép, különb a másik utcánál, -mert ugye ez „a mi utcánk”. Néha szomorúan emlegeti e kifejezést, mert az utca sáros, poros, vagy éppen sötét –de akkor is azt mondja „a mi utcánk”. Igen, az Ön utcája. Így összefoglalva valamennyiünk utcája a község minden utcája. De az az egy utca, melyben születünk, melyben lakunk –az azért közelebb áll hozzánk. Talán azért, mert itt éljük le életünk egy jelentős részét, talán azért, mert itt van az oly kedves szülői ház, a barátok, a kedves ismerősök, a jó szomszédok. Tény hogy ez „a mi utcánk”-ezt ezért jobban szeretjük a többinél!

De vajon ismeriük-e?

Tudjuk-e, hogy kiről, vagy miről nevezték el ezt az utcát? Tudjuk-e, hogy miért?

Mi a Mezőkovácsházi Nagyközségi és Járási Könyvtár dolgozói elhatároztuk, hogy községünk felszabadulásának 30. évfordulójára készítünk egy bibliográfiát Mezőkovácsháza utcaneveiről.

Így készült el „A mi utcánk” c. utcanév bibliográfia, mely tulajdonképpen a figyelemfelkeltés és olvasási tanácsadás célját is szolgálja.

Az utcák névadója után mi röviden igyekszünk leírni a névadó (személy, tárgy vagy fogalom) rövid jellemzését vagy meghatározását. Ezután felsorolunk tíz irodalmi művet, mely szorosan kapcsolódik az utca névadójához. Ezzel választ is adunk arra a kérdésre, hogy kiről, vagy miről nevezték el az utcát.

Másik kérdésünkre, hogy miért kapta az utca ezt a nevet, a válaszunk általánosabb.

Magyarországon az utcák elnevezése a fővárosi, megyei jogú városi, járási jogú városi, községi tanács feladata. Az utcaneveket a társadalmi szervek javaslatára az illetékes tanács végrehajtó bizottságának igazgatási osztálya készíti elő.

Utcaikat, tereket általában:

- ◆ a magyar és a világtörténelem kiemelkedő tevékenységet kifejtett haladó politikusairól, tudósairól, művészeiről és más neves személyekről,
- ◆ a helyi társadalmi életben fontos szerepet játszott személyekről,
- ◆ eszmékről, fogalmakról, természeti jelenségekről, stb. neveznek el.

Az utcaneveknél ügyelni kell arra, hogy egy helyiségben azonos utcanevek ne forduljanak elő. Az utcaneveket az utca torkolatában lévő ház falán, szembetűnő helyen, továbbá minden házszámtáblán fel kell tüntetni. Utcat élő személyekről általában nem neveznek el.

Mezőkovácsháza nagyközség területén jelenleg egy utca van helyi születésű, kiemelkedő munkásmozgalmi tevékenységet kifejtő személyről elnevezve. (a Kocsis János utca a tanácsi kirendeltség területén)

Kedves Mezőkovácsházi Lakos!

Kedves Barátunk!

Kedves Olvasónk!

Tisztelettel és szeretettel nyújtjuk át Önnek községünk felszabadulásának 30. évfordulóján, a magyar szocialista közművelődési könyvtárügy 25. évében „A mi utcánk” c. kiadványunkat.

Mezőkovácsháza, 1974. május

A Nagyközségi és Járási Könyvtár
dolgozói

ADY ENDRE utca:

Az utca névadója, Ady Endre a 20. Századi magyar líra forradalmi megújításának elindítója, vezéralakja, a század és az egész magyar irodalom egyik legnagyobb költője. Költészete világhírűvé tette. Ezt bizonyítja, hogy verseit 27 nyelven több mint 2200 fordításban találhatjuk meg. Versein kívül prózai műveivel, újság és vitacikkeivel, életének minden tetteivel harcol a forradalomért. 1918 őszén –halálos ágyán- a Nemzeti Tanács küldöttsége lakásán keresi fel és köszönti benne a „forradalom viharadarát”.

Ady Endrétől és Ady Endréről az alábbi művek elolvasását javasoljuk könyvtárunk állománvából:

1. Ifjú szívekben élek? (Vallomások Adyról) Bp. 1969. 125 1.
2. Ady Endre: Összes versei 1.11. Bp. 1971. 1303 1.
3. Ady Endre: Összes novellái Bp. 1961. 1406 1.
4. Ady Endre: Költészet és forradalom Bp. 1969. 366 1.
5. Bölöni György: Az igazi Ady Bp. 1955. 358 1.
6. Bölöni György: Ady, az újságíró Bp.1965. 82 1.
7. Király István: Ady Endre 1.11. Bp. 1970. 1566 1.
8. Révay József: Ady Bp. 1965. 250 1.
9. Varga József: Adytól máig Bp. 1970. 369 1.
10. Vezér Erzsébet: Ady Endre Bp. 1968. 240 1.

ALKOTMÁNY utca:

Az alkotmány szó jelentése a Magyar Nyelv Értelmező Szótára szerint:

Az alkotmány:

- ◆ Valamely állam alaptörvénye, vagy alaptörvényének összessége, mely magába foglalja az illető állam társadalmi felépítésének, az állami szervek működésének menetét, az állampolgárok jogait és kötelességeit.
- ◆ Valamely társadalmi szervezet működésére vonatkozó szabályzat. (régí kifejezések)
- ◆ Alkotás, teremtmény, építmény, eredmény, szerkezet, készítmény.

Az Alkotmányról az alábbi művek elolvasását javasoljuk:

1. Asztalos Sándor: Szabad életünk törvénye (vers) Föltámadott a tenger c. könyv Bp. 1953. 79.1.
2. Beér J.: A népi demokratikus köztársaságok alkotmánya Bp. 1949.
3. Dallos Ferenc: A tanácsok a szocialista demokrácia szervei Bp. 1964.
4. Devecseri Gábor: Az alkotmányért (vers) Föltámadott a tenger c. könyv Bp. 1953. 78.1.
5. A Magyar Népköztársaság alkotmánya Bp. 1972.
6. A Magyar Tanácsköztársaság állama és joga Bp. 1959.
7. Politikai kisszótár Bp. 1971. 15.1.
8. N.P.Kareva: A Szovjetunió alkotmánya Moszkva 1949.
9. Új Magyar Lexikon: 1. köt. Bp. 1961. 71.1.
10. Beér J.-Kovács I.-Szamel L.: Magyar Államjog Bp. 1964.

ARANY JÁNOS utca:

Arany János (1817-1882)

Legnagyobb epikus költőnk egyike. Nagyszalontán született, Debrecenben tanult. Vándorszínész, tanító, majd segédjegyző lett. 1847-ben a Toldi-val pályadíjat nyert. Felkeltette az irodalmi világ érdeklődését. Petőfivel kötött barátsága ösztönző erővel hatott rá, erről tanúskodik a költemények, levelek egész sora. Shakespeare és Arisztophanész fordításai hatalmas nyelvi tehetségéről tanúskodnak, s egyik legjobb műfordítónkká avatják. Az Őszikék cím alatt összefoglalt költeményciklus a híres Kapcsos könyvbe beírt páratlanul szép gyűjtemény. Utolsó nagy művét, a Toldi szerelmét 1879-ben fejezte be. A nép költője a nemzet költőjévé lett s egyben a nemzet tanítója is. Arany János költészetének nyelvi tisztasága, formai és tartalmi gazdagsága az igazi művészet elmélyült érzését adja olvasóinak.

Arany Jánostól és Arany Jánosról a következő művek elolvasását javasoljuk:

1. Arany János: Összes költeményei Bp. 1962. 650 l.
2. Arany János: Toldi Válogatott művei Bp. 1953. 392 l.
3. Arany János: Költemények (Kapcsos könyv) Bp. 1962.
4. Barta János: Arany János Bp. 1953. 189 l.
5. Benedek Marcell: Arany János Bp. 1970. 237 l.
6. Debreczeni István: Arany János hétköznapijai Bp. 1968. 145 l.
7. Kereszthuri Dezső: „S mi vagyok én...” (Arany János) Bp. 1967.
8. Szilágyi Domokos: Kortársunk Arany János Bukarest 1969. 133 l.
9. Szilágyi Ferenc: Mint ha pásztortűz ég... Arany János élete Bp. 1965.
10. Riedl Frigyes: Arany János Bp. 1957. 335 l.

ÁRPÁD utca:

Árpád magyar fejedelem (?-907)

Álmos fia, a honfoglaló törzs vezetője, a róla elnevezett uralkodóház alapítója. Nevéhez fűződik a magyarok honfoglalása. Holttestét ősi szokás szerint egy patak medrébe temették. Sírját a 18. század óta kutatják, de mindeddig eredménytelenül.

Árpád fejedelemről a következő művek elolvasását javasoljuk:

1. Békés István: Hazádnak rendületlenül (A magyar nép aranykönyve) Bp. 1955. 11.1
2. Évezredek története (Szerk. D. Major Klára) Bp. 1963. 21.1
3. Fehér Géza-Éry Kinga-Kralovánszky Alán: A Közép-Duna Medence magyar honfoglalás és kora Árpád kori sírleletei Bp. 1962.
4. Györffy György: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza Bp. 1963.
5. László Gyula: A honfoglaló magyar nép élete Bp. 1944.
6. Molnár Erik: A magyar társadalom története az Árpádoktól Mohácsig Bp. 1949. 370.1.
7. Régen volt, hogy is volt (Árpád fejedelemmé választása) Bp. 1972. 192.1.
8. Szőke Béla: A honfoglaló és kora (Árpád-kori Magyarország régészeti emlékei) Bp. 1962.
9. Új Magyar Lexikon 1. köt.(Árpád, Árpád-ház) Bp. 1959.
10. Unger Mátyás-Szabolcsi Ottó: Magyarország története Bp. 1965. 10.1.

BAJCSY-ZSILINSZKY ENDRE utca:

Bajcsy-Zsilinszky Endre (1886-1944)

Polgári politikus, publicista. Az 1918-as forradalom után MOVE egyik megalapítója, a Szózat c. fajvédő lap szerkesztője, a Gömbös-Echard csoport tagja. Később szakított a Fajvédő Párttal és a liberális ellenzékhez csatlakozott. 1939-ben belépett a Független Kisgazdapártba. Mint ellenzéki képviselő többször szót emelt a baloldali elemek üldözése, az egyre erősebb fasizálódás, a Hitler-barát háborús politika ellen. A II. világháború idején az antifasiszta egység híve, a Magyar Történelmi Emlékbizottság egyik tagja, az ellenállási mozgalom polgári szárnyának vezetője volt. 1944. március 19-én Magyarország hitlerista megszállásakor a Gestapo letartóztatta. Október 15-én kiszabadult. Illegálitásban szervezte meg a Magyar Front katonai vezérkarát, amelynek elnöke lett. A Gestapo november elején a vezérkar tagjaival együtt elfogta, Sopronköhidán december 24-én kivégezték.

Bajcsy-Zsilinszky Endrétől és Bajcsy-Zsilinszky Endréről a következő művek elolvasását javasoljuk:

1. Bajcsy-Zsilinszky Endre: Egyetlen út a magyar paraszt Bp. 1938.
2. Bajcsy-Zsilinszky Endre: Magyar Irodalmi Lexikon Bp. 1963. 1. köt. A-K. 76.1.
3. Bajcsy-Zsilinszky Endre: Népszabadság 1961. 133. sz.
4. Bajcsy-Zsilinszky Endre: Német világ Magyarországon Bp. 1937.
5. Bajcsy-Zsilinszky Endre: Mátyás király Bp. 1939.
6. Dezői Kocsis László: Bajcsy-Zsilinszky Bp. 1966. 334 1.
7. Emlékezés Bajcsy-Zsilinszky Endrére Kodolányi János: Visszapillantó tükör (Visszaemlékezések) Bp. 1968. 396-420.1.
8. Emlék és varázslat (Három emlékműsor) Bp. 1969. 51 1.
9. Pintér István-Roznyái Ágnes: Bajcsy-Zsilinszky dokumentumok: Századok, 1965. 1-2. sz.
10. Vigh Károly: Kortársak Bajcsy-Zsilinszky Endréről (Visszaemlékezések) Bp. 1969. 263 1.

BÉKE utca:

A béke szó jelentése a Magyar Nyelv Értelmező Szótára szerint a következő:

A béke:

- ◆ Az a viszony, illetve állapot, mely két vagy több olyan állam, nép között áll fenn, amelyek nincsenek háborúban egymással.
- ◆ Valamely ország, nép, társadalom tagjai, csoportjai, osztályai közt nyugalmas állapot, békés viszonyok, egyetértés, amelyet nem zavar meg viszálykodás, politikai, társadalmi harc, ellenségeskedés.
- ◆ Valakinek vagy valaminek nyugodt, csendes, zavartalan (lelki) állapota; a test vagy a lélek, lelki zavartalanság, bántatlanság.
- ◆ A természetnek, a magánynak a lelket megnyugtató csendessége.

A békéről a következő művek elolvasását javasoljuk:

1. A békéért a nemzeti függetlenségért, a demokráciáért, a szocializmusért Bp. 1960. 99.1.
2. Münnich Ferenc: Egységben a békéért, a szocializmusért Bp. 1959. 332 1.
3. Fegyverrel a fasizmus ellen Bp. 1968. 312 1.
4. Pintér István: A magyar ront és az ellenállás Bp. 1970. 263 1.
5. Rouzé: Joliot-Curie a békeharcos Bp. 1950. 53 1.
6. Pija Frigyes: A békés egymás mellett élés problémái Bp. 1967. 127 1.
7. Az első évek (1945-1948) A Népszabadság interjúorozata Bp. 1970. 199 1.
8. Árakay Lajos: Emlékező tájak A Szovjetunió Vörös Hadseregének harcai nyomán Bp. 1970. 271 1.
9. A népi Magyarország negyedszázada Bp. 1972. 430 1.
10. A szocializmus útján A felszabadulást követő negyedszázad kronológiája Bp. 1970. 410 1.

BEM utca:

BEM APÓ; MURAD TERFIK PASA

Bem József (1794-1850)

Bem József lengyel katonatiszt, a magyar szabadságharc legendás híru tábornoka. Belsőviszonyban volt segédtsíztjével, Petőfi Sándorral, aki a honvédek „Bem apó”-jának verseiben állított emléket. A szabadságharc leverése után Törökországba emigrált. A törökök szolgálatában „Murad Terfik” pasa néven folytatta harcát a szabadságért. Aleppóban (ma Holeb) halt meg.

Bem Józsefről az alábbi művek elolvasását javasoljuk:

1. Andics Erzsébet: Ezernyocszáznegyvennyolc-negyvenkilenc Bp. 1968. 534 1.
2. Bem József: Magyar Életrajzi Lexikon Bp. 1967. 170.1.
3. Bem József: Hazádnak rendületlenül A magyar nép aranykönyve Bp. 1955. 154-155.1.
4. Illyés Gyula: Két férfi Bp. 1950. 172 1.
5. Kovács Endre: Bem József és a magyar szabadságharc Bp. 1952. 38 1.
6. Lengyel Balázs: A szebeni fiúk (ifj. regény) Bp. 1952. 151 1.
7. Marx-Engels: Bem (New American Encyclopedia 1958.)
8. Teleki Sándor: Emlékek Bemről Bp. 1951. 99 1.
9. Thury Zsuzsa: Bányai Júlia Bp. 1951. 104.1.
10. Wittman Tibor: Történelmünk haladó hagyományai 1604-1918 Bp. 1951. 88.1.

CSILLAG utca:

A **csillag** szó jelentése a Magyar Nyelv Értelmező Szótára szerint a következő:

- ◆ Égitest (a Hold kivételével) a sötétedés beállta után a felhőtlen égbolton látható.
- ◆ Saját sugárzású égitest- állócsillag.
- ◆ Az asztrológiából a köztudatba került hiedelem szerint az egyén sorsának jó vagy balszerencsés jelképe.
- ◆ Szabályos sokszög, illetve kör peremén szabályosan elhelyezkedő hegyesszögű csúcsok által alkotott idom, vagy egy középpontban egymást sugárszerűen szelő 3-5 rövid vonal. Ilven ábra valamely jelvényen vagy címerben is található.
- ◆ A nyomdászatban lap alji jegyzetre utaló jel. Figyelmet valamire felhívó jel.
- ◆ A tüskésbőrűek törzsébe tartozó tengeri állat, teste egy központi korongból s az abból kiágazó, rendszerint 5 korongból áll.
- ◆ A ló vagy a szarvasmarha homlokán lévő kerekded fehér folt.
- ◆ A szemgolyónak tükröző, csillogó felülete, illetve maga a csillogó szemgolyó.
- ◆ Szikra, mely rendszerint kemény tárgyak összeütődéséből, vagy tüzes égő tárgy sziporkázásából keletkezik.
- ◆ A tehetsége (mestersége) révén népszerűvé vált személy.
- ◆ Enyhe bosszankodást, meglepődést, meghökkenést kifejező szó. (A csillagát!)
- ◆ Kedveskedő, kérlelő megszólítás.(Édes csillagom)

A csillagról és a csillagokról az alábbi könyvek elolvasását javasoljuk:

1. Csillagászati Kisenciklopédia Bp. 1969. 236 1.
2. Róka Gedeon: A csillagászat és mindennapi életünk Bp. 1968. 288 1.
3. Plavec: A csillagok világa Bp. 1965. 717 1.
4. Courderc: A csillagászat története Bp. 1964. 214 1.
5. Gyurer Károly-Sztrékög Kálmán: Az ember és a csillagok Bp. 1963. 307 1.
6. Zweig: Csillagórák Bp. 1970. 229 1.
7. Móric: Csillagpettyes őzike Bp. 1971. 36 1.
8. Karakevics: Csillag Bp. 1965. 387 1.
9. Csanádi Imre: Csillagforgó Bp. 1966. 317 1.
10. Nachbar: Csillagnézők Bp. 1965. 174 1.

DÓZSA GYÖRGY utca:

Dózsa György: (?-1514)

Dózsa György az 1514. évi parasztháború vezetője és hadvezére. A magyar nép történelmének egyik legnagyobb alakja. Székely származású, ezért Székely Györgynek is nevezték. Felkelésben vesz részt, majd végvári vitéz lesz. Katonai vitézségéért a király kitünteti, címeres nemeslevelet is kap, majd a török ellen szervezett kereszties hadjárat vezetőjévé választják. A főleg parasztokból verbuvált kereszties hadsereget Dózsa a feudális urak ellen irányítja. Célja egy antifeudális program megvalósítása, melyet ceglédi beszédében hirdet meg. Temesvárnál hosszú hősi harc után serege szétesik, Dózsa fogságba esik s az urak bosszút állnak rajta. Tüzes vastrónra ültetik, s tüzes vaskoronával „parasztkirálynak” koronázzák. Lefejezték, felnégyelték és négy város kapujára szegezték holttestét. Alakjának a szépirodalom és a képzőművészet több kitűnő alkotásban állított emléket.

Dózsa Györgyről a következő művek elolvasását javasoljuk:

1. Acsády Ignác: A magyar jobbágyság története Bp. 1950. 443 1.
2. Eötvös József: Magyarország 1514-ben Bp. 1972. 766 1.
3. Gergely Sándor: Dózsa György (regény) I. II. Bp. 1950. 405 1.
4. Hegedűs Géza: Az erdőntúli veszedelem Bp. 1951. 143 1.
5. Hegedűs Géza: Így élt Dózsa György Bp. 1973. 189 1.
6. A magyar parasztháborúk irodalma 1473-1514 Bp. 1950. 629 1.
7. Mód Aladár: 400 év küzdelem az önálló Magyarországért Bp. 1951. 629 1.
8. Némcskürty István: Krónika Dózsa György tetteiről Bp. 1972. 221 1.
9. Székely György: A török hódítók elleni védelem ügye a Dózsa parasztháborútól Mohácsig Bp. 1952. 33 1.
10. Tóth Zoltán: Parasztmozgalmak az Erdélyi Érchegységben 1848-ig Bp. 1951. 288 1.

DEÁK FERENC utca:

Deák Ferenc (1803-1876)

Politikus, politikai író. Az ő közreműködésével jön létre 1840-ben az udvar és az ellenzék között megkötött kompromisszum. Az 1840-es évek folyamán az ellenzéki középnemesek vagyosabb része vezérét látta benne. Igyekeztek őt Kossuthtal szembeállítani, ő azonban erre nem volt hajlandó. 1848-ban az első felelős magyar kormány igazságügy miniszterc lett, de a fegyveres harc kitörésekor lemond, s egy ideig köhidaí birtokára visszavonultan él. 1854-ben Pestre költözik, síkra száll az 1848-as törvények visszaállításaért, s a Bach rendszerrel szemben passzív ellenállást hirdet. A magyar nemesség és az osztrák burzsoázia kompromisszumát, az 1867-es kiegyezést, a kiegyezés előkészítő tárgyalásait magyar részről végig ő irányította, de a minisztériumba nem lépett be. Utolsó parlamenti beszédében a lelkiismereti szabadság mellett, az egyház és állam hatáskörének szétválasztásáért szállt síkra. Óriási tekintélyét, rendkívüli befolyását személyes tulajdonságainak, egyszerű, puritán természetének, igen nagy jogi tudásának s rendkívüli taktikai képességének, világos, szabatos stílusának köszönhetette.

Deák Ferencről és Deák Ferentől az alábbi művek elolvasását javasoljuk:

1. Deák Ferenc: Polgárok! Rózsa György-Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével Bp. 1973. (Képek, nyomtatványok, iratok)
2. Galántai József: Az 1867-es kiegyezés Bp. 1967.
3. Deák Ferenc: Hazánk, Magyarország 232, 234, 235, 238, 241, 247, 996, 997. oldal Bp. 1970.
4. Deák Ferenc: Kis magyar irodalomtörténet Bp. 1962. 128, 160.1.
5. Deák Ferenc: Magyar Életrajzi Lexikon Bp. 1967. 1. köt A-K. 242-243.1.
6. Deák Ferenc: Magyar Irodalmi Lexikon Bp. 1963.1. köt A-K. 354-356.1.
7. Deák Ferenc: Magyarország története Bp. 1967. I. köt. 446-528. II. köt. 17-120, 154, 153, 199.1.
8. Deák Ferenc: Magyarország története képekben Bp. 1971. 399, 400, 401.1.
9. Deák Ferenc: Új Magyar Lexikon Bp. 1961. 25.1.
10. Unger Mátyás-Szabolcs Ottó: Magyarország története Bp. 1965. 211.1.

FÁY ANDRÁS utca:

Fáy András (1786-1864)

A reformkor jelentős irodalmi és közéleti alakja. Szépirodalmi tevékenységét áthatják a közéleti eszmék, a hatni akarás. Az 1840-es évek elején az ellenzéki kör egyik vezéralakja. 1840-ben ő alapítja az első magyar takarékpénztárt Hazai Első Takarékpénztár néven. Jelentős pedagógiai munkássága-különösen a nőnevelésről szóló eszmefuttatásai-érdekesekek. Jelentős eredményeket ért el a magyar színikultúra megteremtésében, ő szervezi meg a Nemzeti Színház építését. Meséivel, elbeszéléseivel s első regényével (A Bélteky ház 1832.) a gyakorlati irányú társadalombíráló irodalom legfontosabb clóképzője.

Fáy Andrásról és Fáy Andrásról a következő művek elolvasását javasoljuk:

1. Bódis Ferenc: Fáy András életrajza Bp. 1890.
2. Fáy András: Új Magyar Lexikon Bp. 1965. 2. k. L-R. 291.1.
3. Fáy András a haza mindenese Pedagógiai Szemle Bp. 1965. 7-8. sz.
4. Fáy András: A hét Báthory (dráma) Pest, 1827.
5. Fáy András: Magyar Életrajzi Lexikon Bp. 1967. I. köt. A-K. 474.1.
6. Fáy András: A magyar irodalom története Bp. 1965. 26. és 292.1.
7. Fáy András. A magyar irodalom története 1849-ig Bp. 1964. 395-396.1.
8. Fáy András: Kis magyar irodalomtörténet Bp. 1962. 124-126.1.
9. Fáy András-Szondor József: A romantika útján Bp. 1961. 143., 218., 342., 403.1.
10. Wéber Antal: A magyar regény kezdetei Bp. 1959.

HÁMÁN KATÓ utca:

Hámán Kató (1884-1936)

Az illegális KMP egyik kiemelkedő harcosa. Segédmunkás, majd MÁV alkalmazott volt. 1918-ban a Vasutas Szövetségben kezdte meg munkásmozgalmi tevékenységét. Alakulásakor lépett be a KMP-be. A Tanácsköztársaság ideje alatt a Forradalmi Munkás- és Katonatanács tagja. A 20-as évek elején a szakszervezeti mozgalomban dolgozott, majd a KMP és az MSZDP központi vezetőségének tagja és a Vörös Segély vezetője lett. Többször letartóztatták, 1936-ban a börtönben szerzett betegségeibe halt meg.

Hámán Katóról az alábbi művek elolvasását javasoljuk könyvtárunk állományából:

1. Dokumentumok a Magyar Forradalmi Munkásmozgalom történetéből 1919-1929 Bp. 1964. ld. névmutató
2. Forradalmi elődeink Bp. 1970. 58.1.
3. Hősök voltak... Bp. 1969. 15-17.1. (Magyar Nők Országos Tan. „Művelődjünk, tanuljunk” sorozat)
4. A magyar szabadságért Bp. 1946. 63-64.1.
5. Mészáros Ferenc: Fehér orgona Bp. 1959. 78.1.
6. Hősök voltak (Elbeszélések a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom történetéből Bp. 1960. 274-298.1.
7. Nagy József: Hámán Kató Az Egri Pedagógiai Főiskola Évkönyve VIII: Eger 1962. 347-369.1.
8. Hámán Kató: Munkásmozgalom-történeti lexikon Bp. 1972. 194.1.
9. Mészáros Ferenc: Félelem nélkül Bp. 1956. 120.1.
10. Hámán Kató: Magyar Életrajzi Lexikon Bp. 1967. I. köt. A-K. 667.1.

HŐSÖK tere:

A hős szó jelentése a Magyar Nyelv Értelmező Szótára szerint:

- ◆ A harcban bátorsággal, vitézséggel kitűnő, halálra is elszánt katona.
- ◆ Csodálatos tetteket véghezvivő, emberfeletti lény.
- ◆ Veszélyben, nehéz helyzetben példamutatóan bátor ember.
- ◆ Valamely mozgalomban, tevékenységben elért áldozatos, példamutató teljesítményéért nagy megbecsüléssel övezett, kiváló személy.
- ◆ Az irodalmi alkotásokban, színpadi művekben, filmekben a főalak, a főszereplő, vagy valamely szóban forgó eseményszereplője, hőse.

A hősookról az alábbi művek elolvasását javasoljuk:

1. Békés István: Hazádnak rendületlenül (A magyar nép aranykönyve) Bp. 1955. 345 1.
2. Hősök voltak... (Elbeszélések a magyar munkásmozgalom történetéből) Bp. 1960.
3. Kubinyin Ferenc: Siratni csak hazát lehet (Latinka Sándor életének regénye) Bp. 1966.
4. Hárs László: Ökölbe zárt szív (Szamuely Tibor élete) 87 1.
5. Hunyady József: Oroszlán és gödölye (Történelmi regény) Bp. 1970. 407 1.
6. Forradalmárok, katonák (Életrajzi gyűjtemények) Bp. 1968. 299 1.
7. Földes Péter: Az utca hadvezére (Dr. Landler Jenő élete) Bp. 1970. 309 1.
8. Vadász Ferenc: Tenyérnyi ég Életrajzi regény (Schönherz Zoltán) Bp. 1970. 265 1.
9. Lengyel József: Hídépítők (Történelmi regény) Bp. 1971.
10. Lissák György: Az aranykígyó (Történelmi regény Fráter Györgyről) Bp. 1970.

HUNYADI JÁNOS utca:

Hunyadi János (1407-1456)

Katonának nevelkedett. Török háborúk legkiemelkedőbb magyar hadvezére volt. A király kíséretébe kerül, majd 1446-i országgyűlésen kormányzónak választották. V. László trónralépésekor lemond, s mint főkapitány vezeti az ország védelmét a külső ellenségek, főleg a törökök ellen. Korszerűen képzett zsoldos hadserege élén, melyet a huszita harcmódban jártas zsoldosok alkottak, eredményesen küzd a török ellen. A törökök 1456-ban döntőnek szánt támadást indítottak Magyarország ellen. Hunyadi népfelkelést hirdetett, bosszú hadjáratot szervezett, békekötésre kényszerítette a szultánt. Nándorfehérvárnál élete legnagyobb diadala után a táborban kitört járványt megkapja és meghal. A magyar nép évszázadokon át hősi példának tekintette életét, küzdelmeit.

Hunyadi Jánosról az alábbi művek elolvasását javasoljuk:

1. Békés István: Hunyadi János (Hazádnak rendületlenül) Bp. 1955. 24-25.1.
2. Darvas József: A törökverő (Regény) Bp. 1967. 763 1.
3. Eleki János: Hunyadi János Bp. 1954.
4. Erdődy János: Sasoknál magasabban Bp. 1963. 227 1.
5. Hazánk, Magyarország: Hunyadi János (Főszerk. Erdei Ferenc) Bp. 1970 191-193.1.
6. Hegedűs Géza: Megkondulnak a harangok (Regény) Bp. 1962. 279 1.
7. Kovai Lőrinc: Vaskapu (Történelmi regény) Bp. 1971. 384 1.
8. Magyarország története I. köt. Bp. 1967. 123-130.1.
9. Varga Domokos: Magyarország virágzása és romlása Bp. 1970. 159 1.
10. Magyar Életrajzi Lexikon Bp. 1967. 759.1.

KINIZSI utca:

Kinizsi Pál (?-1494)

Mátyás király hadvezére, híres törökverő. Egyszerű sorból emelte vitézségre a legendás ereje magas katonai tisztségekig. Mátyás több Nyugati hadjáratnak a vezetője volt. Temesi ispánként a Déli végeken több jelentős győzelmet aratott a török hódítókkal szemben. Mátyás halála után a magyarok pártjához csatlakozott, s utasításukra leverte a fekete sereg végső maradványát. Hőstettéről számos népmonda keletkezett. Helyreállított nagyvázsonyi kastélya ma műemlék.

Kinizsi Pálról az alábbi művek elolvasását javasoljuk:

1. Antalfy Gyula: Édes hazánk Bp. 1966. 95 1.
2. Bonfini: Mátyás király Bp. 1943. 112 1.
3. Egri István: Nagyvázsony Bp. 1959. 68 1.
4. Kinizsi Pál: Hazádnak rendületlenül Bp. 1955. 29. 1.
5. Kinizsi Pál: Genthon István: Magyarország művészeti emlékei I. Dunántúl Bp. 1959. 220-221.1.
6. Kinizsi Pál: Új Magyar Lexikon Bp. 1962. 4. köt. K-Me. 135.1.
7. Kinizsi Pál: Magyar Életrajzi Lexikon Bp. 1967. 1. köt. A-K. 916-917.1.
8. A szabadságért mindhalálig Magyar katonalevelek Bp. 1952. 137 1.
9. Szabadság Magyar írók antológiája Bp. 1951. 411 1.
10. Tatai Sándor: Kinizsi Pál (Életrajzi regény) Bp. 1966. 1850 1.

KOCSIS JÁNOS utca:

Reformátuskovácsházán (a mai Mezőkovácsháza tanácsi kirendeltsége területén) született 1889. február 28-án. A tanácsköztársaság idején a cseh, majd a tiszai fronton harcol, ahol súlyosan megsebesül, és román fogságba esik. Jobb lábát amputálják. Felgyógyulása után Magyarbánhegyesen, majd Budapesten él illegalitásban. Később Bécsbe emigrál, majd 1925-ben illegális munkára hazatér. 1925-27 között az illegális KMP vezetőségi tagja, pénztárosa, sajtószervezője, szervezője volt. 1927-ben letartóztatták- a Szántó Zoltán és 69 társa ellen indított per ötödik vádlottja volt. Letartóztatása után kegyetlenül megkínozták, majd kétévi börtönre ítélték. 1930-ban a Szovjetunióba emigrált, ahol a moszkvai magyar klub vezetőségi tagja, valamint a Sarló és kalapács c. magyar lap szerkesztőségének munkatársa. 1938-ban törvénytörtés áldozata lett.

Kodály Zoltántól és Kodály Zoltánról az alábbi művek elolvasását javasoljuk könyvtárunk állományából:

1. Böszö László: Kodály Zoltán Bp. 1967. 244 1.
2. Böszö László: Fenn a világ... Bp. 1970. 218 1.
3. Böszö László: Kodály Zoltán élete és munkássága Bp. 1956. 227 1.
4. Gál Zoltán: Kodály Zoltán Bp. 1972. 130 1.
5. Kodály Zoltán: Utam a zenéhez Bp. 1972. 114 1.
6. Kodály Zoltán: Zenei Lexikon II. köt. 342-350 1. Bp. 1965.
7. Kodály Zoltán: Magyar Irodalmi Lexikon I. köt. 654-655 1. Bp. 1963.
8. Kókai Rezső-Páblán Inre: Századunk zenéje Bp. 1967. 227 1.
9. Legény Dezső: A magyar zene krónikája (Kodály Zoltán) 423-449
10. Mohar Antal: Kodály Zoltán Bp. 1936. 58 1.

Kocsis Jánosról és Kocsis Jánostól az alábbi művek elolvasását javasoljuk:

1. Bakó Ágnes: Az 1927-es kommunistaper vádlottjainak találkozója a párttörténeti intézetben Párttörténeti közlemények 1968. 1. sz. 206-208.1.
2. Dokumentumok a Magyar Forradalmi Munkásmozgalom történetéből 1919-1929 Bp. 1964. 369., 392. 1.
3. Forradalmár elődeink Bp. 1970. 129.1.
4. Gecsényi Lajos: Kocsis János (1899-1938) Életrajz: Békési Élet 1973. 3. sz. 581-584.1.
5. Kocsis János: Felszabadultunk. A mezőkovácsházi járási pártbizottság kiadványa Battonya felszabadulásának 25. évfordulójára. 1969. szeptember 23. 3.1.
6. A Kommunisták Pártja az ellenforradalom keresztüzében Dokumentumok a magyar párttörténet tanulmányozásához. 3. köt. 1954. 170.1.
7. Az MSZMP Párttörténeti Intézete Archívumában található Kocsis Jánosra vonatkozó iratok 614. f. 1/1927-5506. sz.
8. Gecsényi Lajos: A földmunkás ellenzék létrejötte és a Magyarországi Szocialista Munkáspárt szervezeteinek tevékenysége Békés megyében (1923-1926) Békési Élet 1972. 1. sz.
9. Sarló és Kalapács c. lap 1931. 1934. Évfolyamai
10. László János Reformátuskovácsháza volt tanácselnök ünnepi beszéde Kocsis János emléktáblájának leleplezésén 1969. március 6-án (Járási Könyvtár helytörténeti anyagában)

KODÁLY ZOLTÁN utca:

Az utca névadója Kodály Zoltán zeneszerző és népzenekutató. Bartók mellett a 20. sz.-i magyar zene legjelentősebb képviselője. Háromszoros Kossuth-díjas kiváló művész. A Magyar Tudományos Akadémia tagja (1946-49 között elnöke). 1900-tól a Zeneművészeti Főiskolán Kaessler Jánostól tanult zeneszerzést. 1905-ben kezdte meg, majd Bartókkal folytatta a nagy jelentőségű népdalgyűjtéseinek a sorozatát. 1907-től a Zeneművészeti Főiskola tanára. A Tanácsköztársaság idején a zenei direktórium tagja, a Zeneakadémia aligazgatója. Az első világháború után egyre inkább felfigyeltek úttörő kompozícióira, és a Psalmus Hungaricus után (Zürich 1926) művei dirigenseként bejárta a világot. A második világháború után újabb koncert utakat tett a SZU-ba, és az USA-ban is járt. Műveit a magyar nemzeti hagyományokkal és népzenevel való összefonódottság jellemzi. A magyar iskolai zeneoktatás egyik úttörője.

Kodály Zoltántól és Kodály Zoltánról az alábbi művek elolvasását javasoljuk könyvtárunk állományából:

1. Bősze László: Kodály Zoltán Bp. 1967. 244 1.
2. Bősze László: Forr a világ... Bp. 1970. 218 1.
3. Bősze László: Kodály Zoltán élete és munkássága Bp. 1956. 227 1.
4. Gál Zsuzsa: Kodály Zoltán Bp. 1972. 130 1.
5. Kodály Zoltán: Utam a zenéhez Bp. 1972. 114 1.
6. Kodály Zoltán: Zenei Lexikon II. köt. 342-350 1. Bp. 1965.
7. Kodály Zoltán: Magyar Irodalmi Lexikon I. köt 654-655 1. Bp. 1963.
8. Kókai Rezső-Fábián Imre: Századunk zenéje Bp. 1967. 227.1.
9. Legény Dezső: A magyar zene krónikája (Kodály Zoltán) 423-449
10. Molnár Antal: Kodály Zoltán Bp. 1936. 58 1.

KOSSUTH LAJOS utca:

Az utca névadója Kossuth Lajos (1802-1894) politikus, publicista, a 19. század magyar történelmének legnagyobb alakja. 1849. április 14-től Magyarország kormányzója. Nevéhez fűződik a Habsburg-ház trónfosztása és a Függetlenségi Nyilatkozat elfogadtatása. 1848. augusztus 13-a szabadságharc végzetes temesvári veresége után- hatalmát Görgeyre ruházza át, s ő augusztus 17-én négy nappal a világosi fegyverletétel után külföldre emigrál. Törökország, Anglia, majd az Egyesült Államokba vezet útja. Londonban, majd Torinóban telepszik le s ott is hal meg. Emigrációban töltött ideje alatt szónoklatokkal, cikkekkkel, felolvasásokkal igyekezett ébren tartani a külföldi közvélemény figyelmét a magyarság iránt. Kapcsolatba került a forradalmi demokrácia kiváló képviselőivel, megpróbált céljaihoz segítséget szerezni, a tevékenység azonban nem volt eredményes. Igen jelentős irodalmi munkássága is, főleg a történelmi emlékiratai jelentősek.

**Kossuth Lajostól illetve Kossuth Lajosról az alábbi művek elolvasását javasoljuk
könyvtárunk állományából:**

1. Andics Erzsébet: Ezernyolcszáznegyvennyolc-negyvenkilenc Bp. 1968. 534 l.
2. Földes Mihály: Hajnal Pákozdon (Történelmi regény) Bp. 1968. 114 l
3. Fekete Sándor: Kossuth Lajos (Életrajzi regény) Bp. 1970. 288 l
4. Kossuth Lajos: Fel mindnyájan a hon védelmére Bp. 1951. 245 l
5. Lukács Lajos-Mérei Gyula-Spira György: Kossuth Lajos rövid életrajza Bp. 1952. 235 l.
6. Márkus István: Forradalom és szabadságharc 1848-49 Bp. 1968. 159 l.
7. Spira György: Magyar forradalom 1848-49 Bp. 1959. 676 l.
8. Vas Zoltán: Ha még egyszer azt üzeni Bp. 1967. 674 l.
9. Vas Zoltán: Esik cső karikára Bp. 1965. 694 l.
10. Vas Zoltán: Annyi áldás szálljon rája... Bp. 1968. 763 l.

LENIN utca:

Az utca névadója Vlagyimir Iljics Lenin (1870-1924) Marx és Engels mellett az emberiség legnagyobb szocialista gondolkodója, a marxizmus tanításának továbbfejlesztője, a leninizmus megalkotója, a Szovjetunió Kommunista Pártjának s a világ első szocialista államának megalapítója, a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő vezéralakja. Már fiatal korában nagy hatással voltak rá a forradalmi demokraták tanításai. Tanulmányozza Marx műveit, marxista köröket szervez. Bebörtönzik, majd száműzik. Iszakra címmel lapot indít, mely döntő szerepet játszik a párt erőinek összefogásában. 1917-ben sürgeti a fegyveres felkelést, majd hatékony közreműködésével győz a forradalom. Lenin egész életét a munkásosztály és az egész dolgozó nép felszabadításának, a kapitalista önkényuralom és minden kizsákmányolás megszüntetésének szentelte. Megvédte Marx és Engels tanait a hamisítások és ferdítések ellen. Lenin nagyszerű példát mutatott arra, hogyan kell továbbfejleszteni Marx tanait a változott történelmi viszonyok között. Tanítása –a leninizmus- a mai korszaknak az imperializmus és proletárforradalmak korszakának a marxizmusa, melyet követve a földnek immár egymilliárdnyi lakosa szabadult meg a kapitalista elnyomástól s lépett a szocializmushoz, a kommunizmushoz vezető útra.

Lenintől és Leninről az alábbi művek elolvasását javasoljuk könyvtárunk állományából:

1. Boncs-Benevics: Emlékcim Leninről Bp. 1967. 342 1.
2. Derald László: Lenin él Bp. 1970. 258 1.
3. Gyurkó László: Lenin, október Bp. 1968. 336 1.
4. Gyurkó László: Négy szemközt a forradalommal Bp. 1970. 369 1.
5. Huszár Tibor: Lenin centenáriumi 1870-1970 Bp. 1969. 214 1.
6. Lenin évszázada Bp. 1969. 96 1.
7. Lenin összes és válogatott művei (Különböző kiadások és lapszámok)
8. Münnich Ferenc: Lenin az ember Bp. 1963. 212 1.
9. Szabó Mária: Találkozások Leninnel Bp. 1970. 189 1.
10. Réti László: Lenin és a magyar munkásmozgalom Bp. 1970. 287 1.

MÓRA FERENC utca:

Móra Ferenc (1879-1934). Újságíró, költő, író, a 20. századi magyar próza kiemelkedő művelője. Tanár, újságíró, majd a szegedi Somogyi Könyvtár könyvtárosa, Tömörkény István halála után a múzeum igazgatója. 1905-ben megismerkedik Pósa Lajossal, s ettől kezdve közelebbi érintkezésbe kerül az ifjúsági irodalommal. Kossuth politikai tanítványként világosan látja a társadalmi problémákat. Lelkes híve a Tanácsköztársaságnak. A magyar nép nyelvének szépségét, szimbolikus kifejezőmódját nemcsak ismerte, de érezte is, és stílusában tudatosan alkalmazta. A társadalmi igazságért való állandó harca, humorának hol könnyre, hol mosolyra készítő ereje a magyar nép egyik legszeretettebb írójává avatta. Életművének nagyobbik részét vezércikkei, tárcái, elbeszélései alkotják, melyeknek témaköre gazdag és változatos. Bármilyen témát életközelségbe tudott hozni, mindenki számára érdekessé tudott tenni, és a parányinak a nagy egészhez való számtalan kapcsolatát tudta megláttatni.

Móra Ferentől és Móra Ferencről az alábbi könyvek elolvasását javasoljuk:

1. Móra Ferenc: Aranykoporsó Bp. 1962. 553.1.
2. Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön Bp. 1972. 157.1.
3. Móra Ferenc: A rab ember fiai (Történelmi regény) Bp. 1972. 118.1.
4. Móra Ferenc: Szegedi tulipános láda (Cikkek) Bp. 1964. 589.1.
5. Móra Ferenc: Tápéi furfangosságok I-II. (Elbeszélések) Bp. 1962. 928.1.
6. Móra Ferenc válogatott elbeszélései Bp. 1964. 319.1.
7. Móra Ferenc: Zengő ABC (Verseskönyv) Bp. 1970. 20.1.
8. Kortársak nagy írókról (Vál. Lukácsy S.) Bp. 1954. 442.1.
9. Magyar László: Móra Ferenc élete Bp. 1966. 207.1.
10. Takács Tibor: Móra igazgató úr Bp. 1961. 198.1.

PETŐFI SÁNDOR utca:

Az utca névadója, Petőfi Sándor (1823-1849) a legnagyobb magyar költőnk egyike, a forradalmi demokratizmus és a plebejus népiesség uralomra juttatója irodalmunkban. Az 1840-es évek forradalmi értelmiségének politikai vezére. Életútja Kiskőrösön indul és a fehéregyházi csataterén fejeződik be. Életútja olyan életút, melynél teljesebbet, egészebbet 26 éves csonkasága ellenére sem futott be magyar költő, de világirodalmi költő is kevés. Petőfi az első a magyar írók közül, akit a világirodalom befogadott. Már életében akadtak fordítói, később versei csaknem minden ismert nyelven megjelentek, s költészete a világirodalom részévé vált. Történelemformáló munkában elsősorban költő, de ha kellett, akkor cselekvő politikus és fegyverrel harcoló, az életáldozatot is meghozó katona volt.

Petőfi Sándorról és Petőfi Sándortól az alábbi könyvek elolvasását javasoljuk:

1. Dienes András: A fiatal Petőfi Bp. 1968. 170 l.
2. Endrődi Sándor: Petőfi napjai a magyar irodalomban Bp. 1972. 543 l.
3. Fekete Sándor: Így élt a szabadságharc költője Bp. 1972. 201 l.
4. Hatvany Lajos: Így élt Petőfi Bp. 1962. 939 l.
5. Illyés Gyula: Tűz vagyok Bp. 1971. 291 l.
6. Illyés Gyula: Petőfi Sándor Bp. 1967. 540 l.
7. Martinkó András: Petőfi életútja Bp. 1972. 263 l.
8. Pandi Pál: Petőfi Bp. 1961. 590 l.
9. Petőfi Sándor összes költeményei Bp. 1966. 1256 l.
10. Tamás Anna-Wéber Antal: Petőfi tüze Bp. 1972. 158 l.

PUSKIN utca:

Alexandr Szergejevics Puskin (1799-1837). Orosz költő, az új orosz irodalom, a modern orosz irodalmi nyelv megteremtője. Moszkvában született. Az orosz népköltészet kincseit dajkájától ismerte meg. Pétervárott megismerkedett a dekabrista mozgalommal, tagja lett a dekabrista titkos szervezethez közel álló „zöld lámpa” irodalmi társaságnak. Haladó szellemű politikai és ateista verseivel magára vonta a cár haragját. 1820-ban száműzték, s a száműzetésben bontakozott ki költői egyénisége. Itt írta meg élete fő művét, a Jevgenyij Anyegint. Prózaí műveiben foglalkozott a parasztfelkelés problémáival, az egyszerű kisemberek sorsával, s az önző, pénzsóvár kapitalista világról mondott bírálatot. Stílusának fő erényei: a világosság, tömörség, zeneiség. Magyar fordítása 1862-ben jelent meg. Legjobb magyar fordítói: Tóth Árpád, Szabó Lőrinc, Áprily Lajos, stb.

Puskintól és Puskinról az alábbi könyvek elolvasását javasoljuk:

1. Németh László: Puskin Bp. 1967.
2. Orosz-szovjet irodalom: Puskin Bp. 1961. 30-79.1.
3. Lukács György: Kritikai realizmus (Puskin helye a világirodalomban) Bp. 1951. 29-58.1.
4. Puskin: Anyegin Bp. 1967.
5. Puskin: A kapitány lánya Bp. 1967.
6. Puskin: Mesék Bp. 1970.
7. Puskin: A pikk dáma és egyéb elbeszélések Bp. 1966.
8. Puskin: Válogatott költői művek Bp. 1972.
9. Puskin: Válogatott prózaí művek Bp. 1972.
10. Puskin: Válogatott versei Bp. 1971.

SÁGVÁRI ENDRE utca:

Ságvári Endre (1913-1944). Újságíró. A budapesti egyetemen jogi doktorátust szerzett és a fővárosi közigazgatásban nyert elhelyezést. Belép az SZDP-be, s hamarosan az országos Ifjúsági Bizottság egyik vezetője lesz, s kapcsolatba kerül a KMP-vel. Az 1937. évi Tompa utcai nyilasok elleni akció szervezése miatt nyolc hónapi börtönre ítélik. Kiszabadulása után tagja lett a kommunista pártnak, majd 1970-től Kulich Gyula utódaként az OIB vezetője lett. Szervezi a nyilasok elleni tüntetéseket, részt vesz az 1942. március 15-i nagy háborúellenes tüntetés szervezésében is. 1942-től illegalitásban él és dolgozik. 1944-ben a Békepárt Béke és Szocializmus c. illegális lapját szerkeszti, ellenállási csapatokat és fegyvergyűjtést szervez. A letartóztatására küldött csendőrnnyomozókkal vívott tűzharcban vesztette életét.

Ságvári Endrétől és Ságvári Endréről az alábbi művek elolvasását javasoljuk könyvtárunk állományából:

1. Ságvári Endre: Óriások és törpék (Mesék) Bp. 1973. 117.1.
2. Dokumentumok a Magyar Forradalmi Munkásmozgalom történetéből 1933-1945 Bp. 1964. Ld. névmutató
3. Fáklyavivők Fejezetek a magyar kommunista ifjúsági mozgalom történetéből Bp. 1968. 88-94 és 264.1.
4. Hámori Ottó: Endre Bp. 1954. 64.1.
5. Hollós Ervin: A szemüveges (Népszava) 1964. július 26. 3.1.
6. Hősök voltak Elbeszélés a magyar és nemzetközi munkásmozgalom történetéből Bp. 1968. 197-215.1.
7. Ruffy Péter: A szilfa alatt Emlékezés Ságvári Endrére (Magyar Nemzet) 1964. július 25.
8. Ságvári Endre és az ifjúság A kommunista vértanú halálának 20. évfordulójára (Népszabadság) 1964. július 26. 4.1.
9. Vadász Ferenc: Harcunk a magyar pokollal... Bp. 1961. 206-225.1.
10. Ságvári Endre: Magyar Életrajzi Lexikon Bp. 1969. 2. köt. 560-561.1.

SZABADSÁG utca:

A szabadság szó jelentése a Magyar Nyelv Értelmező Szótára szerint:

A szabadság:

- ◆ Az az állapot, helyzet, amelyben valaki, vagy valami szabad. Az a lehetőség, hogy az egyén a természet és társadalom objektív fejlődési törvényének felismerése alapján akaratát érvényesítheti.
- ◆ Olyan lehetőség, mely módot ad arra, hogy valaki megteheszen valamit.
- ◆ Az az állapot, amikor valaki nincs fogságban, letartóztatásban.
- ◆ Valakinek a szokások, az illem által nem korlátozott szabados viselkedése, cselekvése.
- ◆ Jog, illetve engedély arra, hogy valaki hivatásszerűen végzett munkáját meghatározott időre megszakítsa, vagy az az idő, amelyet valaki ilyen engedély alapján pihenésre, üdülésre, gyógyulásra, személyi ügyei intézésére, vagy valamely rendkívüli munka, feladat elvégzésére fordít.
- ◆ Különösen a felszabadulás utáni évtizedben használt köszönési, köszöntési mód.

A szabadságról a következő művek elolvasását javasoljuk könyvtárunk állományából:

1. Baktai Ferenc: Akik mertek Bp. 1970. 169.1.
2. Gracza György: A magyar szabadságharc története Bp. 1954.
3. Ho Si Minh: A szabad Vietnámért Bp. 1968. 146.1.
4. Jöjj el szabadság Tanulmányok a magyar szocialista irodalom történetéből (Szerk. Szabolcsi Miklós és Illés László) Bp. 1967. 705.1.
5. Karsai E.-Somlyai M.: Felszabadulás krónikája Bp. 1970. 322.1.
6. A mi negyedszázadunk 1945-1970 Bp. 1970. 419.1.
7. Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem c. verse
8. A szabadság hajnalán (Antológia) Bp. 1965. 393.1.
9. Szabadság te szülj nekem rendet (Szerk. Nagy Eta) Bp. 1970. 286.1.
10. A szocializmus útján (Szerk. Szabó Bálint) Bp. 1970. 410.1.

TÁNCICS MIHÁLY utca:

Táncsics Mihály (1799-1884). Forradalmi demokrata, a nemzeti függetlenség és jobbágyfelszabadulás, később a szegényparasztság és az ipari munkásság ügyének lelkes agitátora, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc kiemelkedő alakja. Jobbágycsaládból származó takács, majd tanító, író és politikus volt. 1848. március 15-én a forradalmi pesti nép szabadítja ki a börtönből. Mint az 1848-49-es országgyűlés tagja követelte a 2000 holdnál nagyobb földbirtokokat és kincstári birtokokat osszák fel a zsellérek között. A szabadságharc leverése után, az önkényuralom idején, nyolc éven át föld alatti rejtékhelyen élt. 1869. tavaszán képviselővé választották. 1869. nyarán csatlakozott az Általános Munkásegylet, amely elnökévé választotta. Nagymértékben rokonszenvezett a szocialista eszmékkel, de a szocializmusról csak utópisztikus elképzelései voltak. Nem értette meg az osztályharc szükségszerűségét és célszerűségét. Nyomorban, betegségben, az írói segélyalap támogatásával élte le utolsó éveit, s 1884. június 28-án, Budapesten halt meg.

Táncsics Mihályról és Táncsics Mihálytól az alábbi művek elolvasását javasoljuk:

1. Andics Erzsébet: 1848-1849 Tanulmányok Bp. 1968.
2. Bölöni György: Hallja-e kend Táncsics! (Regényes életrajz) Bp. 1965. 529 1.
3. Hazádnak rendületlenül (A magyar nép aranykönyve) Bp. 1955. 122.1.
4. Hősök voltak... Elbeszélések a magyar munkásmozgalom történetéből Bp. 1960. 8-29.1.
5. Magyarország története (Szerk. Molnár Erik) Bp. 1967. 533-550.1.
6. Magyarország történetének képeskönyve 1849-1945 Bp. 1971. 114.1.
7. Nyolcvan esztendő gyertyafényénél (Pajtás újság) Bp. 1974. 16.1.
8. Rózsa György-Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével Bp. 1973. 409.1.
9. Táncsics Mihály: Életpályám Bp. 1949.
10. Unger Mátyás-Szabolcs Ottó: Magyarország története Bp. 1965. 179.1.

ZALKA MÁTÉ utca:

Zalka Máté (1896-1937). Író, tábornok, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom hőse. Szülei ügyvédi pályára szánták, de ő színész lett. Az első világháborúban hadapródormesterként az olasz fronton Doberdónál, majd az orosz fronton harcol. 1916-ban súlyos sebesülten orosz fogságba kerül. Itt ismerkedik meg a kommunista mozgalommal, majd egy partizánosztog parancsnoka lett. A Vörös Hadsereghez csatlakozva Krasznojarszk felszabadításáért harcol, majd vezetője lett az orosz állami aranykészletet európai területre visszaszállító „aranyvonatnak”. A szovjet kormány két alkalommal az akkori idők legnagyobb kitüntetésével, a Vörös Zászló Renddel és díszkarddal tüntette ki. A polgárháború befejezése után Kamál pasa hadseregében Törökországban harcol az ország függetlenségéért az angolok ellen. Majd visszatér a Szovjetunióba, ahol a szovjet állam diplomáciai futára, majd a Moszkvai Forradalmi Színház, az Állami Könyvkiadó igazgatója lett. Hosszú ideig titkára a Vörös Hadsereg írószervezetének, a KMP emigrációban szerkesztett Új Március, a Sarló és Kalapács c. lapjai közölték írásait. Alapító tagja volt a Forradalmi Írók és Művészek Szövetségének, vezetőségi tagja a Szovjet Proletárírók Szövetségének. A kollektivizálás idején Távol-Keleten szervezte a kolhozokat. Erre az időre esik írói munkásságának kibontakozása, melyet száznál több elbeszélés, néhány regény, s közel 60 megjelent kötet jellemez. Műveiben a háború borzalmait mellett azt mutatja be, hogy a kisemberek hogyan válnak történelmet formáló erővé. A spanyol polgárháború kitörése után, 1936. októberében már Spanyolországban harcol a Lukács Pál tábornok néven az általa szervezett 12 Nemzetközi Brigád élén legendás hőstetteket hajt végre. Spanyolországban az aragóniai fronton hal hősi halált.

Zalka Mátéről és Zalka Mátétól a következő művek elolvasását javasoljuk:

1. Arcképek a magyar szocialista irodalomból (Garamvölgyi József tanulmánya) Bp. 1967. 182-194.1.
2. Batka Ferenc: Zalka Máté az író (Kortárs) 1966. 4. sz.
3. Fáklyavivők Fejezetek a magyar kommunista ifjúsági mozgalom történetéből Bp. 1968. 120-130 és 270.1.
4. Földes Péter: Zalka Máté élete (Regény) Bp. 1966. 275 1.
5. Györkei Jenő: Zalka Máté vallomása önmagáról (Hadtörténeti közlemények) 1967. 2. sz. 239-260.1.
6. Hősök voltak... Elbeszélések a magyar munkásmozgalom történetéből Bp. 1960. 300-321 1. (Illés Béla elb.)
7. Kékesdi Gyula: Hazafi volt és internacionalista (Népszabadság) 1966. április 23. 5.1.
8. Zalka Máté: A bolygók visszatérnek (Történelmi regény) Bp. 1966. 225 1.
9. Zalka Máté: Doberdó (Regény) Bp. 1971. 376 1.
10. Zalka Máté: A hős szabócska (Regény) Bp. 1971. 160 1.

